

Motion till riksdagen 2011/12:Sf311

av **Tomas Eneroth m.fl. (S)**

Utgiftsområde 8 Migration

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett gemensamt europeiskt asylsystem.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att utveckla och förbättra Dublinsamarbetet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att Frontex utvärderas samt att UNHCR ges en mer aktiv roll i Frontex operativa arbete vid EU:s gränser.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning vid arbetskraftsinvandring från tredjeländer.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riskerna för att asylsystemet kan urholkas vid en sammanblandning av asylskäl och arbetskraftsinvandring.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att tydliggöra begreppet synnerligen ömmande omständigheter i utlänningslagen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett tydliggörande av begreppet inre väpnad konflikt.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av system för hantering av feltolkningar inom migrationspolitiken och eventuella påföljder vid sådana.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning av personal inom Migrationsverket och domstolar vad gäller genus-, barn- och hbt-perspektiv i prövningsprocessen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Migrationsverkets utredningar av tortyr.

Fel! Okänt namn på

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd för ett värdigt återvändande.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att alla landets kommuner solidariskt tar ansvar för flyktningmottagandet.²
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att titta på nya boendemöjligheter för nyanlända i syfte att uppnå ett värdigt mottagande och en bra väg in i samhället.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillsyn över tolkförmedlingar.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett kraftfullt svenskt agerande inom EU för ett solidariskt mottagande av vidarebosatta på en hög nivå.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kraven på identitetshandlingar bör ändras omedelbart så att familjer från Somalia inte hindras att återförenas.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försörjningskrav vid anhöriginvandring.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att alla landets kommuner solidariskt tar ansvar för mottagandet av ensamkommande flyktningbarn.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommunerna har förutsättningar att tillgodose behovet av gode män.³
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vård och skola på lika villkor för alla barn.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utforma gemensamma riktlinjer för landstingen när det gäller vård till papperslösa.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för lagföring av oseriösa arbetsgivare som olagligen anställer personer utan arbetstillstånd och om en lagändring så att arbetstagare kan tilldömas skadestånd vid ett olagligt anställningsförfarande.

¹ Yrkande 3 hänvisat till JuU.

² Yrkande 12 hänvisat till AU.

Fel! Okänt namn på

³ Yrkande 19 hänvisat till CU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Migrationen i världen ökar, och Sverige är en del av den utvecklingen. En del kommer hit för att söka skydd, andra för att förena sig med sin familj och en del för att arbeta. Oavsett skälet till att människor flyttar hit bidrar de med kunskap, idéer, arbetskraft och företagande, som har fått och kommer att få stor betydelse för Sveriges utveckling. Migration handlar om människor och möjligheter.

Det är bra att människor kommer till Sverige och vill arbeta, men Sverige måste bli bättre på att välkomna människor som flyttar hit och bättre ta tillvara deras kunskaper och resurser. Barn väljer inte själva att bli migranter, och därför måste särskild hänsyn tas till barnens situation i all typ av migration.

Under vissa tider har Sverige verkat för att människor skulle söka sig till vårt land för att fylla ut den brist på arbetskraft som funnits. Denna migration har varit en viktig del i den svenska utvecklingen. Genom partssamverkan på arbetsmarknaden har arbetsgivare och fackliga organisationer tagit ett gemensamt ansvar för integration och stabilitet via vad som brukar kallas den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Vi socialdemokrater värnar den reglerade invandringen men också rätten att söka asyl som är en grundläggande mänsklig rättighet. Den utgår ifrån människors behov av skydd och deras fruktan för förföljelse. Varje person som söker asyl i Sverige ska få en rättssäker prövning och ett beslut inom rimlig tid.

Samtidigt som vi ser en rad positiva effekter av migrationen kan vi se några negativa effekter. Globaliserad brottslighet och människohandel leder till utsatthet och beroendeställning för många människor. Detta utgör en politisk utmaning, såväl för Sverige och EU som för övriga världen. Orättvisa ekonomiska villkor och avsaknaden av demokrati är några förutsättningar för människohandel, och åtgärder bör därför sikta på att minska klyftor och stärka demokratin.

Vi vill bibehålla den tradition som gjort att Sverige ses som ett föredöme vad gäller att såväl ge människor skydd som att vara påverkande för stabilisering och demokratisering av regioner i världen.

Vi socialdemokrater vill bejaka den globala migrationen och vi vill också verka för en politik som motverkar kriminella inslag liksom den förföljelse som utgör skäl för att människor tvingas fly. Vi vill se en politik med bred förankring i Sveriges riksdag men också hos medborgarna i hela landet. Regeringen valde en annan väg, och den migrationspolitiska överenskommelsen med Miljöpartiet ställer nu höga krav och förväntningar på leverans.

En europeisk asyl- och migrationspolitik

Inom Europeiska unionen skapas förutsättningar för en harmoniserad asyl- och migrationspolitik. Det är i grunden en viktig utveckling som vi socialde-

mokrater har medverkat till. Det är dock viktigt att denna harmonisering kännetecknas av de värderingar som Sverige stått för. Det övergripande målet måste vara att EU genom en harmonisering kan öka sin kapacitet inom politikområdet.

Under 2012 ska ett gemensamt asylsystem upprättas inom unionen. Regeringen måste agera aktivt för ökade resurser och högre ambitionsnivå om det ska finnas någon som helst realism i att systemet ska vara klart under nästa år. Den svenska hållningen måste vara att inför och även efter ett genomförande vara pådrivande för en humanitär och kraftfull hållning som ger skydd och skapar stabilitet i en allt mer globaliserad värld. I ett gemensamt asylsystem måste en hörnsten vara att asylsökande får en rättvis och rättssäker behandling oavsett vilket land de kommer till i EU. Det ska respektera mänskliga rättigheter och bygga på tillit mellan länderna. Vi måste ha ett solidariskt system där vi gemensamt delar på ansvaret för detta.

Vi vill också understryka behovet av att utveckla och förbättra Dublinsarbetet för att skydda familjers sammanhållning, garantera rätts säkerheten samt värna mänskliga rättigheter.

EU:s gränsövervakningssystem, Frontex, som bland annat byggs upp vid Europas södra gräns visar på en oroande utveckling. Frontex har starkt ifrågasatts av många internationella organisationer utifrån rapporter om att rätten till asyl inte värnas utan att Frontex hindrar människor från att ta sig in i EU för att söka asyl. Frontex ska inte användas för att bygga murar mot omvärlden utan skapa ordning och reda vid unionens yttre gränser. Frontex bör utvärderas och dess funktion diskuteras och granskas inom EU. UNHCR bör ges en än mer aktiv roll i Frontex operativa arbete vid EU:s gränser.

Hittills har fokus riktats alltför ensidigt mot åtgärder för att minimera migrationen till EU. Detta trots att de stora utmaningarna handlar om att förebygga mänskliga katastrofer som pågår i områden nära EU samt de demografiska utmaningar unionen står inför det närmaste decenniet.

Inom EU lever idag många människor utan uppehållstillstånd, inte sällan under fruktansvärda förhållanden när deras utsatthet hänsynslöst utnyttjas. Mänskliga rättigheter är universella och innefattar även dem som lever inom EU utan tillstånd. Att förhindra de dagliga kränkningarna av dessa människors rättigheter borde vara av högsta prioritet.

Arbetskraftens ökade rörlighet

Vi socialdemokrater ser ett värde i utbytet av kunskap och möjligheterna för människor att söka arbete över nationsgränserna. Sverige har haft en lång tradition av arbetskraftsinvandring men också tider då svensk arbetskraft i stor utsträckning sökt sig utanför vår nation för att erhålla arbete, även för att skaffa sig en kompetens för att stå starkare på den svenska arbetsmarknaden. Vi kan idag se en ökande rörelse över nationsgränserna inom EU där rörelserna över Öresund är ett föredöme.

Arbetskraftsinvandring från tredjeland var föremål för en parlamentarisk utredning, den så kallade Kakiutredningen. Vi socialdemokrater markerade i

Fel! Okänt namn på

utredningen att svensk lagstiftning skulle värna de arbetskraftsinvandrade liksom den svenska arbetsmarknadsmodellen genom att bibehålla den myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen liksom att klargöra skiljelinjerna mellan asylprocess och arbetskraftsinvandring.

Vår hållning är fortfarande att arbetsmarknadens parter gemensamt med den svenska arbetsmarknadsmyndigheten skall klargöra behovet av arbetskraftsinvandring samt att asylprocessen måste skyddas för att människors behov av skydd från förföljelse inte skall blandas samman med arbetsförhet och arbetsgivares behov av arbetskraft.

Exemplen där människor utnyttjas på arbetsmarknaden har inte minskat i tider av lågkonjunktur. Hotell- och restaurangfacket har i rapporten Migrationsprojektet granskat 54 arbetsplatser som ansökt om och fått beviljat att anställa migrerad arbetskraft. Ett eller flera lag- eller avtalsbrott hittades hos 33 av de 54 arbetsplatserna. Det är därför viktigt att en utvärdering görs av den förändrade lagstiftningen och att stabila förutsättningar skapas som ger trygghet för såväl individ som arbetsplatser och företag.

Synnerligen ömmande omständigheter

I utredningen Den nya migrationsprocessen påtalades att en diskrepans kan finnas mellan lagstiftning och förarbeten vad gäller begreppet synnerligen ömmande omständigheter. Inför riksdagsbehandlingen av den nya utlänningslagen fanns en stor diskussion vad gäller just borttagandet av begreppet humanitära skäl och införandet av det mera juridiska begreppet synnerligen ömmande omständigheter.

I maj 2011 redovisades i departementsrapporten Synnerligen ömmande omständigheter och verkställighetshinder – en kartläggning av tillämpningen, hur undantagsbestämmelsen tillämpats och om den fått det genomslag som lagstiftaren avsett. Slutsatsen i rapporten är att domstolarnas tillämpning varit enhetlig under den undersökta perioden och att den inte har avvikit från vad Migrationsöverdomstolen uttalat, medan Migrationsverkets tillämpning varit mindre enhetlig.

Migrationsverket anser sig ha utnyttjat det utrymme som finns och ändå fungerar det inte, det vittnar bland annat en rad humanitära organisationer och barnrättsorganisationer om. Då måste det innebära att det är fel på den praxis som utarbetats eller på lagstiftningen. Vår uppfattning är att begreppet synnerligen ömmande omständigheter har kommit att tolkas alltför restriktivt och bör ändras. Vi menar också att nuvarande praxis i ärenden som rör barn ska mildras.

Inre väpnad konflikt

Vi socialdemokrater har vidare lyft fram frågan rörande den tolkning som gjorts av Migrationsdomstolen rörande begreppet inre väpnad konflikt. I en nyiligen framlagd rapport, Vad krävs för att få asyl?, från Svenska Röda Kor-

set och Raoul Wallenberginstitutet för mänskliga rättigheter och humanitär rätt konstateras ” i Bestämmelserna om väpnad konflikt [...] och skiljelinjen dem emellan är otydlig och svårtillämpbar. Frågan är om lagstiftaren insåg problematiken med två likalydande bestämmelser med olika innebörd?” Kritiken är mycket hård men berättigad och därför måste begreppet inre väpnad konflikt ändras så att skyddsgrunden blir rättssäker.

I takt med att allt fler nationaliteter finns bland dem som kommer till vårt land är det av största vikt att tolkar finns tillgängliga som har kompetens att ge en rättvisande tolkning av de berättelser som skall ligga till grund i prövningen. Det handlar om att den sökande ska få en rättssäker behandling. Tolkfrågan och kompetensen hos tolkarna är därför mycket viktig. Ett system med prövning av tolkens agerande vid feltolkning och eventuella påföljder vid feltolkning bör utredas.

Likabehandling i asylprocessen

Utvidgningen av flyktningbegreppet, som infördes före 2006, är betydelsefullt och det är viktigt att det resulterar i konkreta resultat i det prövningsarbete som görs hos migrationsmyndigheten. Kvinnor som utsatts för våldtäkt eller förnedrande handling har ofta svårt att framlägga sina skäl. De satsningar som har gjorts för att utreda kvinnors asylskäl måste fortsätta, till exempel när det gäller möjligheter att få välja handläggare, tolkar och offentliga biträden.

Det är av största vikt att Migrationsverket ges resurser för utbildning och kompetensutveckling för att kunna hantera de könsmässiga skillnader som kan förekomma liksom att personalen utbildas och kompetensutvecklas i att hantera barnens och hbt-personers speciella skäl vid asylansökan.

En stor andel av de asylsökande har utsatts för tortyr. Migrationsverkets medicinska utredningar vid misstanke om tortyr måste följa tydliga rutiner. Ifrågasätter verket att den asylsökande torterats menar vi att det är skäl för att en utredning ska göras. Sverige har i Europadomstolen fällts för att Migrationsverket ansåg att det inte var tillräckligt säkert att personen torterats och avslag ärendet. Men Europadomstolen ansåg att det borde ha gjorts en grundlig medicinsk utredning.

Stöd för återvändande

Ett värdigt återvändande för de människor som får avslag på sin asylansökan är en central del i den svenska migrationspolitiken. Det är av största vikt att Migrationsverket genom ett bra motivationsarbete vid avslagsbeslut kan motivera till och verka för ett värdigt återvändande.

Ambitionen måste vara att i minimal utsträckning tvingas överlämna fall till polis för handräddning vid avvisningsbeslut. De etiska regler som finns inom Migrationsverket och polis måste följas och eventuella avsteg måste utredas och hanteras utifrån uppställda regelsystem.

Fel! Okänt namn på

Inom såväl EU som nationellt sluts återtagandeavtal med berörda länder. Dessa avtal kan vara en möjlighet för att finna värdiga och hanterbara former för återvändande. Det är dock viktigt att avtalen är utformade så att parterna gör enhetliga bedömningar av avtalstexterna och att dessa är transparenta för individen och samhället. Avtalen måste vidare vara utformade så att överenskommelser inte får sådana konsekvenser att de minimerar människors möjlighet att söka skydd enligt gällande konventioner.

Mottagandet i landet

Flyktingmottagandet är inte jämnt fördelat över landet. Ett antal kommuner tar ett stort ansvar för mottagandet medan andra intagit en minst sagt avhållsam hållning. Denna utveckling är olycklig. Trycket på de kommuner som påtagit sig ansvaret är mycket hårt och löper risk att generera en rad problem under inte minst rådande konjunkturläge. Därför måste alla Sveriges kommuner ta emot flyktingar.

Flyktingmottagandet i Sverige behöver utvecklas, med den självklara utgångspunkten att alla skall ges en reell chans till egen försörjning och att bli en aktiv del i samhället. De stimulansåtgärder som hittills gjorts från regeringens sida har inte nått önskade resultat.

Det är av största vikt att frågan om ett solidariskt mottagande lyfts fram och att signalsystem ges till alla Sveriges kommuner. De ekonomiska villkoren måste för kommunerna ge ett långsiktigt stabilt förhållande.

Frågan om boendet för dem som kommit till vårt land har under åren varit en för många kommuner problematisk fråga. Boendet har också för många enskilda blivit ett problem och för barnen inneburit speciella komplikationer. Lagen om eget boende, EBO, fungerar inte och ett nytt system måste skapas. Regeringen måste omedelbart tillsätta en utredning för att titta på nya boendemöjligheter för nyanlända i syfte att uppnå ett värdigt mottagande och en bra väg in i samhället. Migrationsverket bör också se över förutsättningarna för hur deras personal kan samverka med det lokala samhället under asylprocessen.

I såväl asylprocessen som mottagandet i kommunerna utgör tolkarna en viktig funktion. Det borde vara en självklarhet att det finns tillsyn över tolkförmedlingar. Dock har det efter förslaget i SOU 2004:15 till dags dato inte hänt någonting trots att nästan samtliga stora upphandlingar har resulterat i att lägsta pris slagit ut kvalitet och lett till ett överklagande.

Nuvarande upphandlingssystem medger att mindre seriösa tolkförmedlingar kan uppge att de har tillgång till alla kompetenser och auktoriserade tolkar utan att detta stämmer. Detta förfarande går då ut över de utbildade och kvalificerade tolkarna, som får avtalsenliga arvoden och därmed oftast är något dyrare. Tolkens roll och tolkningens betydelse för rättssäkerhet och integration heter en färsk forskningsrapport om tolkservice från Lunds universitet som stöder detta resonemang. Slutsatsen i den rapporten är att en otillfredsställande tolkservice är både dyr och rättsosäker.

Dagens brist på tillsyn över tolkservice är inte tillfredsställande och bör behandlas av DO för kartläggning om detta inte är diskriminering av såväl tolkar som alla de som är beroende av en säker tolkservice.

Kvotflyktingar

Sverige har en tradition av vidarebosättning inom ramen av vad som brukar kallas kvotflyktingar. I det internationella perspektivet och inom FN lyfts Sverige fram som ett föregångsland. Det mottagande som Sverige haft har ökat för att möta det stora behov som finns för människor som idag lever otryggt i de många flyktingläger som finns runt oroshärdar. Vi socialdemokrater ser positivt på denna utveckling av ökat kvotflyktingmottagande och ser även positivt på att frågan lyfts fram inom EU. Vi vill dock se att regeringen än kraftfullare markerar det gemensamma ansvarstagande som måste finnas inom Europeiska gemenskapen.

Anhöriginvandring

En stor del av den totala migrationen utgörs av anhöriginvandring – invandring som är förknippad med att anhöriga kan ges möjlighet att leva samman med den som tvingats lämna sitt land av olika skäl.

För att ansöka om återknytning finns krav på fastställd identitet. Man måste alltså ha tillförlitliga dokument, som visar identitet, för att få uppehållstillstånd. Cirka 95 procent av de asylsökande från Somalia får uppehållstillstånd i Sverige. För att få tillstånd att ta en anhörig till Sverige måste en asylsökande bevisa den anhöriges identitet. Eftersom Somalia har plågats av krig i över tjugo år saknas fungerande myndigheter som kan utfärda tillförlitliga id-handlingar. De få identitetshandlingar som ändå utfärdas accepteras inte av svenska myndigheter, och därför drabbas somaliska familjer extra hårt av detta.

Vid ett antal tillfällen, senast i budgetpropositionen för 2012, lovar regeringen tillsammans med Miljöpartiet att praxisändringar som påverkar möjligheten till anhöriginvandring ska göras och att lagändringen ska kunna träda i kraft den 1 juli 2012. För oss socialdemokrater är det oförståeligt varför en akut lagändring på ett välkänt problem, som anhöriginvandring, sedan 18 månader tillbaka ska få dröja så länge som ett år till. Även Migrationsverket kritiserar regeringen för senfärdighet.

Barn väljer inte själva att bli migranter. Barn väljer inte sina föräldrar eller den situation de befinner sig i. Barnets bästa ska vara vägledande vid beslut som rör barn. Lagen måste omedelbart ändras så att kraven på identitetshandlingar inte hindrar familjer från Somalia att återförenas.

Regeringen införde 2010 ett försörjningskrav som villkor för att uppehållstillstånd ska beviljas en utlänning på grund av anknytning till en person i Sverige. Försörjningskravet innebär att anknytningspersonen ska kunna för-

Fel! Okänt namn på

sörja sig och ha en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen.

Vi socialdemokrater, liksom en rad tunga remissinstanser, kan inte se att en åtgärd som innebär att människor känner en otrygghet i att inte veta om man kan få återförenas under trygga villkor kommer att leda till att integration och arbetsförhet ökar. Snarare tror vi att försörjningskrav inverkar kontraproduktivt på målen om ökad integration och delaktighet i arbetslivet. I detta hänseende medför regeringens politik en oroande perspektivförskjutning där vi känner att lagen är ett sätt att minska antalet asylsökande till Sverige. Regeringen bör få i uppdrag att göra en noggrann uppföljning av denna förändring och rapportera resultatet till riksdagen.

Ensamkommande barn

Under senare år har inströmningen till Sverige av barn utan ordinarie vårdnadshavare, ensamkommande barn, ökat markant. Migrationsverket prognostiserar antalet ensamkommande barn för år 2011 till 1 200. För att inte dessa barn och ungdomar skall fastna i de ankomstkommuner som finns har åtgärder satts in för att med kommunerna förhandla fram platser i hela landet. Resultatet kan inte sägas vara tillfredsställande då alltför många barn och ungdomar nu finns i ankomstkommunerna samtidigt som långtifrån alla kommuner säger sig vara villiga att ta emot dem.

Idag har länsstyrelserna ett mandat att förhandla med kommunerna om mottagandet av flyktingar. Vi socialdemokrater vill verkligen understryka vikten av att alla kommuner tar ett solidariskt ansvar för och ser möjligheter i dessa barn.

När barn kommer ensamma till Sverige och välkomnas till en kommun tillförsäkras de en god man. Då antalet ensamkommande barn stadigt ökar måste regeringen tillse att kommunerna har förutsättningar att tillgodose behovet av gode män.

Papperslösa

I Sverige finns idag en stor grupp människor som lever utan uppehållstillstånd. Dessa människor lever ofta under ytterst otrygga förhållanden. De finns i Sverige som kvarstannande efter lagakraftvunna avvisningsbeslut eller som illegala migranter utan att ha sökt uppehållstillstånd av olika skäl.

Reglerna för invandring till Sverige innebär starka begränsningar för de papperslösa som befinner sig här. Samhället måste kunna skydda dem från att utnyttjas, samtidigt som samhället inte tillåter dem att vistas i Sverige. Samhället måste arbeta för att förebygga att människor lever här utan tillstånd.

Antalet papperslösa sägs under åren ha ökat markant. Det är ingen önskad utveckling att människor lever i Sverige utanför det som brukar benämnas välfärdssamhället. Speciellt drabbas barnen i denna situation av utanförskap.

De regionala skillnaderna är stora vad gäller papperslösa och de flesta sägs enligt bedömare befinna sig i storstadsområdena.

Papperslösa barn befinner sig i en särskilt utsatt position och har inga möjligheter att själva påverka sin situation. Barn har egna och tydliga rättigheter som uttrycks i FN:s barnkonvention. Barn under 18 år som inte själva har sökt, eller vars föräldrar aldrig ansökt, om uppehållstillstånd i Sverige, utgör idag en grupp som faller utanför lagstiftningen när det gäller sjukvård (de har dock tillgång till akut sjukvård). Dessa barn omfattas inte av samma vård som barn som är bosatta i Sverige eller som de barn som är gömda men har funnits med i asylprocessen. Vi kan aldrig acceptera att barn används som hävstång för att upprätthålla en reglerad invandring. Vi socialdemokrater anser att alla barn som lever i Sverige ska ha rätt till vård på lika villkor.

På samma sätt ska alla barn ha rätt till skolgång. Skolan ger dessa flickor och pojkar en viktig fast punkt i en vardag kantad av oro och fruktan.

För människor som lever i Sverige utan tillstånd, liksom många andra tillfälliga besökare, är tillgången till sjukvård ett problem. Principen att människor som inte är bosatta i Sverige och som inte ingår i den svenska sjukförsäkringen får betala för sig är rimlig. Men konsekvenserna kan bli svåra för dem som befinner sig i Sverige, lagligt eller ej, och som är i behov av sjukvård och inte kan betala. Kostnaden för viss vård är på vissa håll så pass hög att de allra flesta som besöker vårt land förmodligen skulle undvika att besöka sjukvården vid behov. Samtidigt är det önskvärt att människor som besöker vårt land också kan få vård om olyckan skulle vara framme, om man plötsligt skulle må sämre eller om man känner sig orolig och behöver träffa en läkare. Att ingen ska nekas nödvändig vård är självklart.

En översyn av nuvarande system bör göras för vad som ska gälla för personer utan försäkring, med syfte att öka tillgängligheten och överväga nya kostnadsmodeller. Vi socialdemokrater anser att en utredning skyndsamt ska tillsättas för att klargöra dessa frågor. Vidare anser vi att landstingen bör utforma gemensamma riktlinjer när det gäller vård till papperslösa.

De vuxna utnyttjas genom att exploateras på arbetsmarknaden av oseriösa arbetsgivare. En viktig åtgärd för såväl arbetsmarknaden som för att förebygga att människor lever gömda är att motverka att oseriösa arbetsgivare anställer personer utan uppehållstillstånd. Arbetsgivare som anställer arbetskraft illegalt är inga välgörare utan begår en kriminell handling. Det handlar om att på olaglig väg tjäna snabba pengar på människors utsatthet.

Det är inte de papperslösa som är roten till problemet – problemet är kriminella arbetsgivare som dumpar löner och sociala villkor. Enligt utlänningslagen är det ett brott att arbeta i Sverige utan arbetstillstånd och den som gör det kan dömas till böter. Arbetsgivaren kan dömas till böter eller fängelse enligt samma lag. På EU-nivå har en gemensam lagstiftning tagits fram för påföljder för arbetsgivare som anställer tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i EU samt krav på arbetsgivarna att vidta förebyggande åtgärder och andra kontroller.

Vi socialdemokrater anser att en svensk lagändring bör göras så att arbetsgivaren kan dömas att betala skadestånd till arbetstagaren. Straffet för att utnyttja arbetskraft skulle således öka och sannolikt minska förekomsten av

Fel! Okänt namn på

oseriösa arbetsgivare, samtidigt som incitamenten för att anmäla dessa skulle öka.

Stockholm den 5 oktober 2011

Tomas Eneroth (S)

Fredrik Lundh Sammeli (S)

Kurt Kvarnström (S)

Jasenko Omanovic (S)

Eva-Lena Jansson (S)

Shadiye Heydari (S)

Annelie Karlsson (S)